

Seminari Interdisciplinari: Debats Crítics Actuals

Codi: 105809

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2503878 Estudis Socioculturals de Gènere	OT	3	2

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Sara Moreno Colom

Correu electrònic: Sara.Moreno@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Vicent Borrás Català

Enrico Mora Malo

Sonia Parella Rubio

Aina Tarabini-Castellani Clemente

Prerequisits

Es tracta d'una assignatura optativa de tercer curs que no té prerequisits.

Objectius

És una assignatura optativa de l'àrea de coneixement de Sociologia que planteja els principals debats crítics sobre les relacions gènere. L'objectiu general és introduir elements de reflexió teòrica i d'anàlisi empírica que ajudin a entendre la complexitat dels debats actuals des de la perspectiva de gènere. Per això, els objectius específics de l'assignatura es concreten en la presentació de cinc aproximacions segons diversos camps d'especialització sociològica:

Objectiu específic 1:

Mostrar la complexa realitat social que viuen les dones migrades durant les diferents etapes del procés migratori, des d'una perspectiva interseccional, holística i combatent els estereotips i prejudicis que les consideren desprovistes de capacitat d'agència.

Abordar els entrecreuaments entre multiculturalisme i feminisme, a partir de totes les tensions que planteja al voltant de si la demanda de reconeixement de les diferències contribueix a mantenir les estructures patriarcales o, pel contrari, poden ser una oportunitat per deconstruir les relacions de dominació que afecten les dones en contextos d'igualtat formal

Objectiu específic 2:

Explorar el rol del gènere en l'explicació de les desigualtats educatives des d'una perspectiva històrica per entendre com ha evolucionat el paper atribuït al gènere en educació i es mostraran diferents marcs explicatius per entendre la relació entre gènere i desigualtats educatives.

Abordar aspectes com l'accés a diferents tipus d'estudis, les trajectòries educatives dels i les estudiants, els models curriculars i pedagògics dels centres educatius i les pròpies identitats dels i les estudiants com a aprenents.

Objectiu específic 3:

Analitzar la producció de gènere de la corporalitat i els seus malestars, així com les noves formes de resistència i dissidència als mandats corporals hegemònics del patriarcat occidental contemporani

Objectiu específic 4:

Conèixer i explorar les diferents posicions del feminisme en relació a la realitat LGBTI.

Objectiu específic 5:

Analitzar el sorgiment i desenvolupament de les polítiques d'igualtat

Plantejar els principals elements de discussió que vinculen el pensament sobre justícia de gènere als debats actuals sobre ciutadania

Competències

- Expressar-se correctament i de manera no sexista ni homofòbica tant oralment com per escrit.
- Formular, argumentar i debatre idees pròpies i alienes de manera respectuosa, crítica i raonada.
- Incorporar la perspectiva no androcèntrica en els treballs duts a terme.
- Interpretar les desigualtats que afecten el gènere en relació amb la sexualitat, la classe, el grup ètnic i el territori a partir dels conceptes i enfocaments de l'anàlisi sociocultural.
- Proposar polítiques de gènere i plans d'igualtat i equitat en institucions, empreses i organitzacions públiques, privades i no governamentals, i analitzar-ne els resultats.
- Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar l'impacte de l'aplicació de polítiques socials amb perspectiva de gènere.
2. Analitzar teòricament exemples etnogràfics de diversitat cultural en els àmbits de l'educació, el gènere i els sistemes d'inclusió-exclusió.
3. Distingir els efectes de les variables sexe i gènere en les anàlisis empíriques.
4. Elaborar un discurs organitzat i correcte, oralment i per escrit, en la llengua corresponent.
5. Fer un ús inclusiu del llenguatge.
6. Que els estudiants hagin desenvolupat les habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
7. Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
8. Relacionar els debats més actuals entorn dels diferents enfocaments de gènere amb el context social i històric en què sorgeixen.
9. Utilitzar el vocabulari tècnic específic i d'interpretació propi de les disciplines requerides.

Continguts

Bloc 1

Dones migrades més enllà del gènere

Gènere i multiculturalisme

Bloc 2

Gènere i desigualtats educatives: evolució, tendències i explicacions

Identitats estudiantils i gènere: masculinitats i feminitats a l'escola

Bloc 3

La producció social i de gènere de la corporalitat i malestar

Dissidències corporals

Bloc 4

La gestació subrogada: Llibertat versus explotació.

Famílies LGTBI: reproducció de la norma o alternatives al patriarcat?

Feminismes i moviment Trans: les dones com subjecte polític?

Bloc 5

Polítiques d'igualtat: redistribució versus reconeixement?

De la transversalitat a la justícia de gènere

Metodologia

Els continguts de l'assignatura es desenvoluparan mitjançant les activitats següents:

- Explicacions orals per part del professorat
- Lectures especialitzades
- Debats, seminaris, presentacions orals i intervencions de l'alumnat a l'aula o en fòrums virtuals.
- Tutories

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes i seminaris	45	1,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Tipus: Supervisades			
Tutories i exercicis	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Tipus: Autònomes			
Lectures, treball grupal, presentacions, assaig individual	75	3	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Avaluació

El model d'avaluació serà continuada i s'estructurarà en dues parts que inclouen sis evidències:

- Elaboració d'un assaig individual sobre una de les propostes formulades pel professorat (50%)
- Elaboració de cinc exercicis grupals, un per cada bloc temàtic (10% cada exercici)

Per a superar l'assignatura cal obtenir una nota global igual o superior a 5, com a resultat del càlcul de les notes obtingudes en les sis evidències d'aprenentatge (suma de notes proporcionals al valor percentual indicat per a cada evidència d'aprenentatge). Assolir una nota mitjana global inferior a 5 punts significarà que l'assignatura no ha estat superada.

Condicions per a ser avaluat: Participar activament en les classes, així com lliurar i aprovar amb una nota final mitjana superior a 5 punts els treballs individuals i grupals.

Es considerarà "No avaluable" quan una persona presenti menys de 2 evidències d'aprenentatge, sinó s'indicarà la nota que resulti del còmput proporcional del nº d'evidències d'aprenentatge presentades.

Pot optar a recuperació l'alumnat que al llarg de l'avaluació continuada hagi obtingut una nota final inferior a 5 punts i major o igual a 3,5 punts. Es podran recuperar les evidències de rendiment insuficient en un format anàleg al presentat durant el procés d'avaluació continuada. La nota total màxima que es pot aconseguir una vegada realitzada la recuperació és un 5.

En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

Plagi o còpia: si es detecta en alguna de les entregues plagi o còpia, l'avaluació d'aquell treball serà 0, i si té lloc més d'una vegada, l'assignatura serà suspesa.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Assaig individual	50	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Treball grupal bloc 1	10	0	0	1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9
Treball grupal bloc 2	10	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9
Treball grupal bloc 3	10	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Treball grupal bloc 4	10	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9
Treball grupal bloc 5	10	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Bibliografia

Bloc 1

- N. Fraser y A. Honneth, ¿Redistribución o reconocimiento?, Morata, A Coruña, 2006,
- S. Benhabib, Las reivindicaciones de la cultura, Katz, Buenos Aires, 2006.
- S. Moller Okin Is multiculturalism bad for women?, Princeton University Press, Princeton, 1999;H.
- H. Zlotnik, The Global Dimensions of Female Migration, Migration Information Source, disponible en <http://www.migrationinformation.org/Feature/display.cfm?id=109>, 2003
- S. Mahler, 'Engendering Transnational Migration: A Case Study of Salvadoreans, American Behavioral Scientist, vol.42, no.4, 690-719, 1999
- C. Gregorio Gil, Migración femenina. Su impacto en las relaciones de género, Narcea, Madrid, 1998;

Bloc 2

- Abad, M. Luisa i altres (2002). Género y educación. La escuela coeducativa. Caracas/Barcelona: Editorial Laboratorio Educativo/Graó.
- Acker, S. (1994) Género y educación. Reflexiones sociológicas sobre mujeres, enseñanza y feminismo. Madrid:Narcea
- Archer, L; Halsall, A; Hollingworth, S. (2007). Class, gender, (hetero)sexuality and schooling: paradoxes within working-class girls' engagement with education and post 16 aspirations. British Journal of Sociology of Education.
- Annot, M. & Weiner, G. (1987) Gender and the Politics of Schooling. Londres: Hutchinson.
- Askew, Sue i Ross, Carol (1991). Los chicos no lloran: el sexismo en educación. Barcelona: Paidós.
- Bonal, Xavier (1997). Las actitudes del profesorado ante la coeducación. Propuestas de intervención. Barcelona: Graó
- Jackson, C. (2006) Lads and Ladettes in School. Gender and Fear of Failure.London: Open University Press
- Lappalainen, S., Mietola, R, Lahelma, E. (2012), Gendered divisions on classed routes to vocational education. *Gender and Education*. 25(2), 189-205
- NESSE (2009), *Gender and Education (and employment). Lessons from research for policy makers*. Bruselas: NESSE
- Reay, D (2005) Gendering Bourdieu's concepts of capitals? Emotional capital, woman and social class. The Sociological Review
- Solsona, Núria i altres (2005). Cuinar planxar i tenir cura d'altri a l'escola. Barcelona: Octaedro
- Subirats, Marina i Brullet, Cristina (1988). Rosa y azul. La transmisión de géneros en la escuela mixta. Madrid: Ministerio de Cultura. Instituto de la Mujer.
- Van Houtte, M (2004) Why boys achieve less at school than girls: The difference between boys' and girls' academic culture. *Educational Studies*
- Walkerdine, V., Lucey, H., Melody, J. (2001) Growing up Girl. Psychological explorations of gender and class. London: Pgrave McMillan

Bloc 3

- Butler, Judith (2017). Vulnerabilidad del cuerpo y política de coaliciones. A: Cuerpos aliados y lucha política. Barcelona: Paidós, pp. 125-155. 2015.

Curiel Pechardo, Ochy (2014). Construyendo metodologías feministas desde el feminismo decolonial. A: Irantzu Mendia Azkue, Marta Luxán, Matxalen Legarreta, Gloria Guzmán, Iker Zirion y Jokin Azpiazu Carballo (Eds.) *Reflexiones, herramientas y aplicaciones desde la investigación feminista*. Bilbao: Universidad del País Vasco - Hegoa - Diputación Foral de Gipuzkoa, pp. 45-60.

Das, Veena (2008). Lenguaje y cuerpo: transacciones en la construcción del dolor. A: Francisco A. Ortega (Ed.) *Veena Das: Sujetos del dolor, agentes de dignidad*. Bogotá: Universidad Nacional de Colombia, pp. 343-373. 1996.

Esteban, Mari Luz (2004). Antropología encarnada. Antropología desde una misma. *Papeles del CEIC*, 12: pp. 1-21.

Illouz, Eva (2007). Sufrimiento, campos emocionales y capital emocional. A: *Intimidades congeladas. Las emociones en el capitalismo*. Barcelona: Katz, pp. 93-147.

Shilling, Chris (1993). *The Body and Social Theory*. London, Sage.

Tubert, Silvia (2000). *Deseo y representación. Convergencia de psicoanálisis y teoría feminista*. Madrid, Síntesis.

Velasco, Sara (2009). *Sexos, género y salud*. Madrid, Minerva Ediciones.

Bloc 4

Agustín Ruiz S. (2013) "Familias homoparentales en España: integración social, necesidades y derechos" Working paper. Universidad Autónoma de Madrid

Coll- Palnes G., Missé M. (2015) "La identidad en disputa. Conflictos alrededor de la construcción de la transexualidad" *Papers* 100/1 pp 35-52.

Golombok, S., Readings, J., Blake, L., Casey, P., Marks, A. and Jadva, V. (2011). Families created through surrogacy: mother-child relationships and children's psychological adjustment at age 7". *Developmental Psychology*, 47, 1579-88

González, M-M., Chacón, F., Gómez, A. B., Sánchez, M. A., & Morcillo, E. (2003). Dinámicas familiares, organización de la vida cotidiana y desarrollo infantil y adolescente en familias homoparentales. *Estudios e Investigaciones* 2002, 521-606. Madrid: Oficina del Defensor del Menor de la Comunidad de Madrid

Igareda N. (2015) "La inmutabilidad del principio "mater sempre certa est" y los debates actuales sobre la gestación por sustitución en España" en *Revista de Filosofía, Derecho y Política*, nº 21 pp 3-19.

Kimmel, H. (1995). "La posición en contra de la maternidad sustituta" en Luna, F. y Salles, A., *Decisiones de Vida y muerte*, Sudamericana, Buenos Aires.

Jadva, V., e Imrie, S. (2013) The significance of relatedness for surrogates and their families. En: T. Freeman, F. Ebtehaj, S. Graham, y M. Richards M. (eds.) *We are Family? Perceptions of relatedness in assisted conception families*. Cambridge: Cambridge University Press.

Pichardo Galán, J. I. (2009). *Entender la diversidad familiar: Relaciones homosexuales y nuevos modelos de familia*. Barcelona: Bellaterra.

Valcárcel A. (2004) La política de las mujeres Madrid : Cátedra : Universitat de València : Instituto de la Mujer.

Bloc 5

Abou-Chadi, T. y Finnigan, R. (2019). Rights for same-sex couples and public attitudes toward gays and lesbians in Europe. *Comparative Political Studies*, 52(6), 868-895.

Arruzza, C. (2018). Dos siglos de feminismos. Los ejemplos más destacados, los problemas más actuales. Madrid: Traficantes de Sueños.

Astelarra, J. (2005). *Veinte años de políticas de igualdad*. Madrid: Cátedra.

Agocs, C. (1997). Institutionalized resistance to organizational change: Denial, inaction and repression. *Journal of Business Ethics*, 16(9): 917-931.

Butler, J. (2016). El marxismo y lo meramente cultural. En VVAA. *Redistribución o reconocimiento un debate entre marxismo y feminismo*. Madrid: Editorial Traficantes de Sueños.

De la Fuente, M. (2017). Reptes actuals del(s) feminisme(s). *Nous Horitzons*, 56: 36-50.

Galceran, M (2016) Introducción. En VVAA. *Redistribución o reconocimiento un debate entre marxisme y feminismo*. Madrid: Editorial Traficantes de Sueños

Goetz, A. M. (2007). Gender justice, citizenship and entitlements. *Gender justice, citizenship and development*, 16-57.

Hemmings, C. (2011). *Why Stories Matter. The Political Grammar of Feminist Theory*. London: Duke University Press.

Lovenduski, J. (1997). Feminismo institucional: Género y Estado. En Elizondo (ed.) *Mujeres en política. Análisis y práctica*. Barcelona: Ariel.

Martínez, M. (2013). Identidades de género, Identidades colectivas: trayectorias militantes en los feminismos contemporáneos. Ponencia XI Congreso FES.

Mendez, L. (2014). Feminismos en movimiento en el estado español: ¿Re-ampliando el espacio de los político? *Revista Andaluza de Antropología*, 6: 11-30

Millet, K. (2010). *Política sexual*. Madrid: Cátedra.

Moreno, S. (2016) "Trabajo y tiempo: una controversia de género". A. Cassassas (coord.) *Revertir el guion. Trabajos, derechos y libertad*. Barcelona: Libros de la Catarata.

Paleo, N. y Alonso, A. (2014). ¿Es dolo una cuestión de austeridad? Crisis económica y políticas de género en España. *Investigaciones Feministas*, 5:36-68.

Pateman, C., y Romero, M. X. A. (1995). *El contrato sexual*. Madrid: Anthropos Editorial.

Valiente, C. (1994). El feminismo de Estado en España: El instituto de la Mujer, 1983-1994. *Revista Internacional de Sociología*, 13:163-204.

Woodward, A. (2004). Building velvet triangles: Gender and informal governance. *Informal governance in the European Union*, 76-93.